

Den norske Forfatterforening

Kultur- og kirke-dep.

02. SEP. 2008

Book 5048-037

Kultur- og kirke-departementet
Postboks 8030 Dep
0030 Oslo

Oslo, 1. september 2008

postmottak@kkd.dep.no

Deres ref.: 2006/05048 KU/KU1 DAN:sko

Løken-utvalgets rapport: Forenklet, samordnet og uavhengig - Om behov for endringer i tilskuddsforvaltningen for kunst- og kulturfeltet

Innledning

Vi viser til Løken-utvalgets rapport "Forenklet, samordnet og uavhengig - Om behov for endringer i tilskuddsforvaltningen på kunst- og kulturfeltet" og Kultur- og Kirke-departementets invitasjon om å bidra med høringssvar.

Det er en svakhet ved utvalget at ingen skapende kunstnere var invitert til å ta del i utvalgets direkte arbeid. I vårt høringssvar vil vi fokusere på problemstillinger vi oppfatter som viktige for nettopp denne gruppen.

Utvalgets mandat har blant annet vært å fremme forslag som reduserer kostnadskrevende byråkrati og frigjør resurser til kunstnerisk virksomhet, desentraliserer og sprer beslutninger og skjønnsutøvelse og styrker prinsippet om armlengdes avstand mellom politikk og kunstfaglig skjønn. Disse angitte målsettinger vil også være hovedfokus for oss i våre kommentarer.

Vi ønsker å konsentrere våre kommentarer til tre punkter i rapporten; utnevning av kulturrådets representanter, bortfall av GI og sammenslåing av stipendkomiteer. Dette er forhold som i stor grad vil berøre norske forfattere. Vi tror videre det er viktig å ta høyde for ulikheter ved de ulike kunstnergruppene, et faktum som bør føre til ulike typer tilskuddsordninger. Vi tror ikke det er riktig å skjære alle over en kam. Sammenslåing gir inntrykk av effektivisering, men fører også til at tilskuddsordninger står i fare for å bli mindre treffsikre ettersom kunstnergrupper med ulike behov bes om å søke etter de samme kriterier og deretter må behandles som om de skulle være like.

Rapportens pkt. 6.2.5; Oppnevning av Rådsmedlemmer

Vi opplever at en gjennom forslaget om å gå fra 13 til 7-9 rådsmedlemmer vil komme til å snevre inn bredden og kompetansen i Kulturrådet. Kulturfeltet er bredt, og skal Rådet samlet sett ha en noenlunde oversikt og innsikt i feltet, bør det ikke bestå av færre personer enn det gjør i dag. En forventet effektiviseringsgevinst av et mindre Råd veier langt mindre enn tapet av breddekunnskap og kompetanse. Rullerende oppnevninger som sikrer kontinuitet og oppnevning av rådsleder på fritt grunnlag for å styrke armlengdes avstand-prinsippet i forhold til de som søker midler, er imidlertid et godt innspill. Vi har forståelse for argumentet

om at det bør være faglig kompetente personer i Rådet, men kan ikke se at det faktisk at Rådet oppnevnes av tre ulike instanser står i veien for slik kompetanse. Vi tror at en ensidig oppnevning fra departementets side lett kan føre til et Kulturråd med en politisk slagside. Vi går derfor imot rapportens forslag om bare departementsoppnevnte medlemmer.

Rapportens pkt 6.5.1; Utfasing av Garantiinntektene

Rapporten viser til de svakheter som gjeldende ordning med garantiinntekter har. Garantiinntektens avkortningsregler gjør at en forfatter selv med en svært lav gjennomsnittsinntekt, i liten grad har noen nytte av en garantiinntekt. For noen blir dermed garantiinntekten, slik rapporten peker på, en "fattigdomsfelle". Vi er enig i denne beskrivelsen, men opplever at argumentene for å avvikle ordningen ikke er særlig forståelige. At det er blitt flere kunstnere, det vil si at det er blitt forholdsmessig færre kunstnere som får ta del i ordningen, behøver ikke bety at den er dårlig. At flere kunstnere i dag har høyere utdanning, og dermed kan skaffe seg annet, ikke-kunstnerisk arbeid, gjør ikke at behovet for tid som må stå til rådighet for kunstnerisk arbeid er redusert i forhold til på 70-tallet. Å skape kunst i rammen av en såkalt fritidsbeskjeftigelse er like vanskelig i dag som for tretti år siden. Dersom kunstnerne i større grad enn tidligere skal henvises til ikke-kunstnerisk arbeid for sin inntekt, vil det ganske naturlig gå utover den profesjonelle kunstproduksjonen. Rapporten argumenterer også mot garantiinntektene fordi de tildeles kunstnere som har arbeidet innen feltet en tid. Dette kan vanskelig være et argument mot ordningen. Størrelsen på markedet for litteratur på norsk er slik at det alltid vil være problematisk for et flertall norske forfattere å leve av salg i markedet. Dette gjelder også relativt etablerte forfattere.

Vi mener det er riktig av Løken-utvalget å se på Garantiinntektsordningen, men at rapportens argumenter for nedleggelse er overflatiske. Etter vårt skjønn burde det i første rekke gjøres noe med GI-ordningens avkortningsreglene for å se om kritikken mot ordningen da forsvinner. Om en fortsatt går inn for en utfasing av denne ordningen, bør det før en slik utfasing iverksettes, utarbeides klare alternativer til ordningen med tanke på ulike kunstnergruppers ulike behov for langsiktighet og tid til å utøve sitt yrke. En overgang til arbeidsstipender fordrer åpenbart mulighet til tilsvarende forlengelse av stipendene.

Rapportens pkt. 6.5.2; Sammenslåing av stipendkomiteer og overgang til fem store avsetning istedenfor dagens kvoteordninger

Løken-utvalgets rapport anvender armlengdes avstand prinsippet i en rekke nye sammenhenger og gir det dermed også nytt innhold. Armlengdes avstand prinsippet ser i Løken utvalgets rapport ofte ut til å referere til kvalitetssikring, forutsigbarhet, innsynsmuligheter i søknadsprosesser etc. Dette er viktige prinsipper, som bør ivaretas av regler om saksbehandling og offentlighet, men har lite å gjøre med behovet for et skille mellom kunstfaglige vurderinger og bevilgende myndigheter. Løken-utvalget ser viktigheten av armlengdes avstand-prinsippet i forhold til bevilgende myndigheter, men også i forhold til den kunstfaglige kompetansen hentet inn gjennom de ulike kunstnerorganisasjonene. Etter vår oppfatning åpner det for en uryddig og lite presis diskusjon når utvalget blant annet anvender dette prinsippet i forhold til kunstneres stipendkomiteer.

I Forfatterforeningens stipendkomité sitter det 9 medlemmer valgt med tanke på fagkunnskap, geografisk tilhørighet, sjangertilhørighet (eller mangel på sådan), kjønn, alder og litteratursyn. Et medlem velges for to år av gangen og spredning i alle henseender etterstrebes. Et hovedfokus i kunstnerorganisasjonene er at stipendkomiteen ikke reflekterer ett kunst- eller litteratursyn, men mange. At kunstneres stipendkomiteer skulle arbeide på vegne av en kunstnerorganisasjons kunstsyn er utenkelig. Hvert medlem i stipendkomiteen står selv inne for sine vurderinger og opptrer uavhengig av og ikke i tråd med noe organisasjonssyn. Slik vi

kjenner kunstnerorganisasjonene er det nettopp mangfoldighet som preger dem, og mangelen på et rådende kunstsyn.

Dagens stipendkomiteer fungerer i overveiende grad nettopp slik Løken-utvalget mener de (som fagutvalg) skal fungere, beslutningene er spredt, de er lite resurskrevende, de sikrer kunstfaglig kompetanse og likebehandling. Hos de skjønnlitterære organisasjonene koordineres også søknadene på en enkel måte slik at søkerne skal ha minst mulig arbeid med dette. Ved en sammenslåing og effektivisering av stipendkomiteene, hvor færre kompetente personer deltar i tildelingsprosessen, vil det være en prekær mulighet for at "kjennskap og vennskap" kommer til å spille en mye større rolle ved stipendtildelinger enn det gjør i dag. Etter vår oppfatning ville det være katastrofalt å gå inn for en omlegging som uunngåelig fører til færre kompetente diskusjoner og meningsbrytninger i stipendkomiteene. Rapporten peker også på at regelverket rundt kvotefordelingene bør løses opp ettersom flere og flere kunstnere arbeider på tvers av sjangere og kunstuttrykk. Vi kan ikke uttale oss om annet enn det litterære feltet, men innenfor vårt felt har vi ikke sett at dette har skapt situasjoner stipendkomiteene ikke har kunnet håndtere på en enkel og ubyråkratisk måte.

Vennlig hilsen

Den norske Forfatterforening

Anne Oterholm

leder